

תקיעות דמיושב? WHY DID ה"ז ADD THE

In last week's newsletter, we traced the evolution of the מצוה of תקיעת שופר, from one that required the sounding of nine שופר blasts to one that required one hundred שופר blasts. תקיעות דמיושב, one phase in that evolution, demands further attention for several reasons. First, it is an example of תקיעת שופר that is not tied to the recital of שמונה עשרה. Second, it is the form of תקיעת שופר that is preceded by a ברכה; i.e. לשמוע קול. Third, it is not a Torah mandated requirement but was instituted by ה"ז. Fourth, the justification for instituting the practice, כדי לערבב השמן, to confuse the Satan, does not conform to the usual reasoning behind other Rabbinic decrees.

To understand תקיעות דמיושב, let us return to the משנה that provides the earliest portrayal of the מצוה of תקיעת שופר:

משנה מסכת ראש השנה פרק ד', משנה ה'—סדר ברכות אומר אבות וגבורות וקדושת השם וכולל עמהן ואינו תוקע; קדושת היום ותוקע; זכרונות ותוקע; שופרות ותוקע; ואומר עבודה והודאה וב מלכיות רכת כהנים, דברי רבי יוחנן בן נורי. אמר ליה רבי עקיבא אם אינו תוקע למלכיות למה הוא מזכיר? אלא אומר אבות וגבורות וקדושת השם וכולל מלכיות עם קדושת היום ותוקע; זכרונות ותוקע; שופרות ותוקע; ואומר עבודה והודאה וברכת כהנים.

Translation: Mishnah. The order of the Brachos in the Mussaf Shemona Esrei is as follows: the leader says the Bracha of the patriarchs, that of mightiness and that of the sanctification of the name and includes Malchiyos, the kingship-verses with them and does not sound the Shofar. He then says the Bracha of the sanctification of the day and sounds the Shofar; Zichronos, the remembrance-verses and sounds the Shofar, and Shofaros, the shofar-verses and sounds the Shofar; and he then says the Bracha of Avoda, the temple service, the one of thanksgiving and the Bracha of the Kohanim. That represents the view of Rabbi Yochanan ben Nuri. Said Rabbi Akiva to him: if he does not sound the shofar for the kingship-verses, why does he say the kingship-verses? Therefore the rule is as follows: he says the Bracha of the patriarchs and of the mightiness and of the sanctification of the name, and says the kingship-verses along with the sanctification of the day and sounds the Shofar; then he says the remembrance-verses and sounds the Shofar, and the Shofar-verses and sounds the Shofar. Then he says the Bracha for the temple service, the thanksgiving Bracha and the Bracha that contains the blessing of the Kohanim.

The משנה confirms that the מצוה of תקיעת שופר is inexorably tied to the three unique ברכות of שמונה עשרה of ראש השנה, מלכיות, זכרונות and שופרות. The משנה further confirms that the מצוה of תקיעת שופר that is tied to the ברכות of שמונה עשרה does not need to be preceded by a ברכת המצוה. Given the significant differences between the תקיעות דמיושב, those tied to the ברכות of שמונה עשרה of ראש השנה and the תקיעות

תקיעות חז"ל add the תפילות מוסף, those sounded before דמיושב, דמיושב?

ראש השנה והושענא רבה – מחגי מקדש לימי דין in Yitzchok Bernard in an article entitled: *בראש השנה ייכתבון – קובץ מאמרים על ראש השנה*, Hotza'At Tevunot, second edition, 2008, beginning on page 27, provides an explanation as to why חז"ל instituted the practice known as תקיעות דמיושב and resolves the issues that we raised:

מתחילה היו התקיעות חלק מעבודת הקרבנות במקדש, והן שימשו לצרכי המלכה וזיכרון: "ותקעתם בחצצרת על עלתיכם ועל זבחי שלמיכם והיו לכם לזכרון לפני אלהיכם" (במדבר י', י'); "בחצצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה'" (תהילים צ"ה, ו). משחרב המקדש, נתקנו התקיעות על סדר הברכות-מלכיות, זיכרונות ושופרות. סדר הברכות הווה זכר ותחליף לסדר עבודת הקרבנות, ועל כן ראוי היה שהתקיעות, שהיו במקדש חלק מעבודת הקרבנות, ישתלבו מעתה בסדר הברכות. זהו דין המשנה, והוא כנראה סדר התקיעות הקדום בעידן שלאחר המקדש.

Translation: At first, the sounding of the Shofar played a role in the sacrificial practices of the Beis Hamikdash. Its purpose on Rosh Hashonah was to be part of the ceremony celebrating G-d's reign over the world and His perfect memory. That is the message of the verse (Bamidbar 10, 10): With trumpets and the sound of the Shofar while bringing the burnt offering and gift offerings. They will serve as a memorial before G-d. With trumpets and the sound of the Shofar, make music before G-d (Tehillim 98,6). Once the Beis Hamikdash was destroyed, the sounding of the Shofar became linked to the special Brachos of Rosh Hashonah; Malchiyos, Zichronos and Shofaros. The set of Brachos served as a memorial and as a substitute for the sacrifices once brought on Rosh Hashonah in the Beis Hamikdash. For that reason it was appropriate that the sounds of the Shofar, once an essential element of the Temple service, accompanied a set of Brachos. That is the message delivered by the Mishna. The sounds required by the Mishna represented the initial form of the Mitzvah of Tekias Shofar as the Mitzvah was designed to be performed after the destruction of the Beis Hamikdash.

בדורו של רבי יצחק אנו מוצאים, לראשונה, אוסף של מימרות שכולן, בהעדר מקדש, קושרות את השופר להיותו של ראש השנה יום דין. על רקע זה, התפקיד שהן מעניקות לשופר הוא היפוכה של מידת דין למידת הרחמים.

Translation: In the generation of Rabbi Yitzchok we find for the first time, a collection of Midrashim, all of which, with the fall of the Beis Hamikdash, linked the sounding of the Shofar to that aspect of Rosh Hashonah which portrayed it as a day of judgment. Pursuant to that view of Rosh Hashonah, the sound of the Shofar acted to prompt G-d to judge the Jewish People not based on the letter of the law but with compassion.

כך מצינו בפסיקתא דרב כהנא:

[ג] יהודה בר נחמן בשם ריש לקיש פתח: עלה א-להים בתרועה וג' (תהלים מז: ו). בשעה שהקב"ה עולה ויושב על כסא הדין בדין הוא עולה, דכת' עלה א-להים בתרועה (שם /תהלים מ"ז). ובשעה שישר' נוטלין שופרות ותוקעין הקדוש ברוך הוא עומד מכסא דין

להבין את התפלה

ויושב על כסא רחמי, דכת' י-י בקול שופר (שם /תהלים מ"ז/), ומתמלא עליהם רחמים ומרחם עליהם והופך להם מידת הדין למידת רחמים. אימתי, בחדש השביעי (ויקרא כג: כד).

Translation: So we find in the P'Sikta D'Rabbi Kahane:

[3] *Yebuda son of Nachman, in the name of Reish Lakish, opened: concerning the verse: G-d rose with the sound of a Teruah, etc. (Tehillim 47, 6). When G-d rises and seats Himself on the chair of judgment, He does so anticipating that He will judge based on the strict letter of the law. That is the meaning of the verse: G-d rose with the sound of a Teruah. Once Jews raise their Shofars and sound them, G-d rises from the seat on which He must judge based on the letter of the law and seats Himself on the chair that allows Him to demonstrate compassion, as it is written: G-d by the sound of the Shofar (Tehillim 47). G-d is then enveloped by feelings of compassion and exhibits pity for the Jewish People. G-d reverses the standard by which He judges the Jewish People by not applying the letter of the law but by showing compassion. When does this change occur? In the seventh month, on Rosh Hashonah (Va'Yikra 23, 24).*

[ד] ר' יאשיה פתח אשרי העם יודעי תרועה (תהלים פ"ט: טז). ר' אבהו פתר קרייא בחמשה

זקינים שהיו נכנסים לעבר את השנה, מה הקדוש ברוך הוא עושה? מניח סנקליטין שלו למעלה ויורד ומצמצם שכינתו למטה, מלאכי השרת אומ' הא תקוף הא תקוף הא אלוה הא אלוה, מי שכת' בו א-ל נערץ בסוד קדושים רבה (תהלים פ"ט/ ח) מניח סנקליטין של מעלה ויורד ומצמצם שכינתו ביניהם למטה, כל כך למה, שאם תעו בדבר הקדוש ברוך הוא מאיר פניהם בהלכה, י-י באור פניך יהלכון (תהלים פ"ט/ טז). א"ר יאשיה כת' אשרי העם יודעי תרועה וג' (שם /תהלים פ"ט/ טז), ואומות העולם אינם יודעים להריע, כמה קרנות יש להם, וכמה בוקינם יש להם, כמה סלפינגס יש להם, ואתאומר אשרי העם יודעי תרועה, אלא אשרי העם שיודעין לפתות את בוראם בתרועה. אימתי, בחדש השביעי (ויקרא כג: כד).

Translation: [4] Rabbi Yoshiya began expounding on the verse: Joyful is the nation that has experienced the sound of Teruah (Tehillim 89, 16). Rabbi Abahu began: it happened that five elders came together to set a leap year. What did G-d do? He left His ministers in the heavens, came down and set His presence among the elders so as not to be noticed,. The ministering angels said: This Mighty One, this Mighty One, This G-d, this G-d of whom it is written: A Great G-d in the council of holy ones (Tehillim 89, 8), leaves His ministers, comes down and sets His presence among the elders so as not to be noticed. Why does G-d make such an effort? G-d is concerned that the elders may err so G-d wants to guide them to find the correct manner through which to proceed. That is the meaning of the verse: G-d, they act with the guidance of Your presence (Tehillim 89, 16). Rabbi Yoshiya said: it is written: joyful are the People who have experienced the sound of Teruah, etc. The other nations of the world do not experience the sound of Teruah? Do they not have horns? Do they not have spiral trumpets and other musical instruments? And yet you say: joyful are the People who have experienced the sound of Teruah? Instead say: joyful are the People who know how to appease their G-d by issuing the sound of a Teruah. When do they do that? In the seventh month; Rosh Hashonah (Vayikra 23, 24).

[יא] ר' אבא בריה דר' פפי ור' יהושע דסכנין בשם ר' לוי אומ' כל ימות השנה ישראל עסוקים במלאכתם ובראש השנה הם נוטלין שופרות ותוקעין והקב"ה עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים ומתמלא עליהם רחמים והופך עליהם מדת הדין למדת הרחמים. אימתי, בחדש השביעי באחד לחדש (ויקרא כג: כד).

Rabbi Levi said: all year the Jews are busy with their work. On Rosh Hashbonah, they take their Shofars and issue sounds from them. G-d then rises from the throne of strict judgment and sits on the throne of compassion. He becomes enraptured with feelings of compassion for His People. He overrules the attribute of strict judgment and substitutes the attribute of compassion. When? In the seventh month on the first day of the month (Va'Yikra 23, 24).

רבי יצחק-כחבריו- ראה אף הוא את השופר ככלי ביד ישראל להמתיק את דינם: אמר רבי יצחק, למה תוקעין בראש השנה? למה תוקעין? . . . אלא: למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין, ותוקעין ומריעין כשהן עומדין? כדי לערבב השמן.

Translation: Rabbi Yitzchok, like his colleagues referred to in the Midrashim, viewed the Shofar as a tool in the hands of the Jewish People that can be used to bring a favorable verdict. Said Rabbi Yitzchok: why do we sound the Shofar on Rosh Hashbonah? Why do we sound the Shofar? . . . He meant: why do we sound the Shofar while the people are seated and then do it again while the people are standing (during Shemona Esrei). He answered: in order to confuse the Satan.

לטעמו, השמן עומד על ימינו של הקב"ה, בשבתו בדין, לשיטנו. השופר הוא כלי שנועד להחליש את כוחו והשפעתו של השמן על דינם של ישראל. שאלתו של רבי יצחק- "למה תוקעין בראש השנה?" - צריכה להתפרש כך: מהו טעמה של תקיעת שופר, לפי התפיסה החדשה הרווחת בדורו? ברור כי לתקיעת שופר, כלעצמה, ישנם טעמים קדומים; ואף אם אין לה טעם, הרי ציוותה התורה 'תקעו' ו'הריעו'! רבי יצחק בוחן את טעמה של המצווה לפי רוח תקופתו. אכן, שאלתו אינה מכוונת לתקיעות שעל סדר ברכות. תקיעות אלו נועדו להמלכה ולזיכרון, כפי שהיה במקדש. שאלתו של רבי יצחק מכוונת לסדרת התקיעות הנוספות, הלוא היא סדרת התקיעות דמיושב.

Translation: According to Rabbi Yitzchok, the Satan stands next to G-d, as G-d is sitting in judgment, acting as prosecutor of the Jewish People. The Shofar is the tool by which the Jewish People weaken the power and the influence of the Satan. The question asked by Rabbi Yitzchok-why do we sound the Shofar on Rosh Hashbonah?-must be interpreted as follows: what is the reason to sound the Shofar, in light of the new perspective on Rosh Hashbonah enunciated by his generation? It is clear that the sounding the Shofar could be traced to many ancient practices and even if there were no ancient roots to the practice, the Torah did order that the Jews sound the Shofar. Rabbi Yitzchok thus questions the basis for the Mitzvah as it was being practiced in his generation. It is evident that he was not questioning the reason to sound the Shofar during the recital of the middle Brachos of Shemona Esrei. That practice had been established earlier to celebrate the hegemony of G-d and G-d's perfect memory which was an event long commemorated in the Beis Hamikdash. Rabbi Yitzchok was aiming his question towards the requirement to issue additional set of sounds, established later-was he not questioning the purpose of the set of sounds known as Tekios D'MiYushav?

מסתבר, שתקיעות אלו נתחדשו בדורו של רבי יצחק-כהצעת הרמב"ן, וזאת על רקע

1. The following represents the excerpt from the רמב"ן presented by Yitzchok Bernard:

דרשה לראש השנה לרמב"ן- שזוה שנהגו להקדימן ולתקוע מיושב ומעומד מה שלא נשנה במשנה ולא בברייתא, המנהג הזה יש לו יסוד בנמרא ורבותינו חכמי התלמוד האמוראין התחילו בו, וזהו שאמרו בנמרא אמר ר' יצחק למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין . . . ופירוש כשהן יושבין קודם תפילת המוספין, ומברכין עליהם במטבע קצר כדרך שמברכין על כל המצות, ואחר כך תוקעין ומריעין כשהן עומדין בתפילה על סדר ברכות . . . למה הנהיגו באותן תקיעות ראשונות, ולא פטרו עצמן בתקיעות דעל

להבין את התפלה

תפיסת השופר ככלי המשנה את הדין לטובה. התפיסה החדשה הייבה סדרה של תקיעות שעומדת לעצמה ונבדלת מן הסדרה הקדומה (תקיעות דמעומד). סדרת תקיעות כזו צריכה להיות מנותקת מסדר הברכות, וכדי להבליטה, קבעו אותה לפני תפלת המוספין. תקיעות אלו (דמיושב) נועדו, לפי התפיסה החדשה, להתיש את כוחו של השטן. בדורו של רבי יצחק הפכה תקיעת שופר לפעולה דו-תכליתית עולת שני מוקדים: תקיעות המלכה וזיכרון, שמקומה ומוקדה הוא על סדר הברכות (מעומד); ותקיעת ריכוך הדין, הקובעת מקום וברכה לעצמה, שלא על הברכות (מיושב). ניתן לומר, אם כן, כי דין המשנה לא זו ממקומו. עדיין, עיקרן של תקיעות נותר על סדר הבכות וברכתן היא ברכת מלכות, זיכרונות ושופרות. ברם, על דין המשנה נוסף דינו של רבי יצחק: יש לתקוע גם במיושב, ולברך על התקיעה את ברכה השופר.

Translation: It is logical to presume that the requirement to issue those sounds was instituted in the generation of Rabbi Yitzchok-as the Ramban had suggested. The new practice was established on the basis of the view that the Shofar had the power to modify a negative judgment and to convert it into a positive one. This new concept required that an additional set of sounds be issued; ones that were independent and which were detached from the earlier established practice-the sounding of the Shofar during Shemona Esrei. This additional set of sounds needed to be separate from the Brachos of Shemona Esrei and in order to distinguish them, our Sages placed the requirement to sound them before Tefilas Mussaf. The Tekios D'Miyushav were established in accordance with the new interpretation of the purpose of sounding the Shofar; i.e. to weaken the influence of the Satan. In the generation of Rabbi Yitzchok, the sounding of the Shofar began to be viewed as having a dual purpose, each based on its own foundation -the sounds of the Shofar that marked G-d being recognized as King of the world and as the one with an unlimited memory, whose sounds were part of the set of unique Brachos in the Shemona Esrei of Rosh Hashonah (Mi'Umad); and the sounds that were meant to influence the outcome of the judgment which gained a place of its own and a Bracha of its own and which were not related to the Brachos of Shemona Esrei (M'Yushav). We can therefore assert that the rules of Tekias Shofar found in the Mishna were never altered in any way. The primary Mitzvah of sounding the Shofar remained the blasts issued during the recitation of the Brachos of Shemona Esrei on Rosh Hashonah. The Brachos for those sounds were the Brachos of Malchiyos, Zichronos and Shofaros. The practice that Rabbi Yitzchok suggested was added on top of the existing practice. Thus it became necessary to sound the Shofar before Tefilas Mussaf and to recite a Bracha prior to issuing those sounds.

במהלך הדורות נשתנה מרכז הכובד של התקיעות. בתחילה, הבליטה המשנה את תקיעת ההמלכה והזיכרון המקדשית. לאחר מכן, בא דינו של רבי יצחק והניח בצדה את תקיעת

סדר ברכות שהן חובה ואינן יכולין לפטור עצמן מהם? כדי לערבב את השמן קודם תפילה שלא ישמין על תפילתם.

Translation: The practice of advancing the sounding of the Shofar and to issue the sounds while seated, a practice not found in a Mishna nor in a Baraita, and to later sound the Shofar while standing, is a practice that has a foundation in the Gemara. Our Sages of the Gemara, the Amoraim, began the practice. That is what the Gemara meant when it declared: Rabbi Yitzchok asked: why do we sound the Shofar in a variety of sounds while seated . . . this means while seated before Tefilas Mussaf at which time they recite a short Bracha as is the practice before performing any Mitzvah. Then they again sound the Shofar while standing during the course of reciting the Brachos of Shemona Esrei . . . why did they begin the practice of sounding the Shofar earlier in the service and did not wait to fulfill the Mitzvah of sounding the Shofar until the sounds would accompany the Brachos of Shemona Esrei which is the primary obligation? By sounding the Shofar earlier they were not fulfilling the obligation to sound the Shofar with recital of the Brachos of Shemona Esrei but to confuse the Satan before sounding the primary sounds of the Shofar during the recitation of Shemona Esrei. By doing so they avoid the Satan arguing for a negative judgment while they are sounding the primary blasts of the Shofar.

הדין במישוב. בחלוף הימים, סדרת מישוב היא שהובלטה והודגשה, בעיקר מחמת קדימותה ותמציותה. מנהג הגאונים משקף ומנציח את סדר התקיעות האחרון: בתחילה באות התקיעות המלאות שבמישוב, והואיל ויצאו בהן ידי חובה, התקיעות המאוחרות שבמעומד הן חלקיות.

Translation: Over the years, the perspective on which Shofar sounds were primary took a turn. Initially, the Mishna placed at center stage the sounds of the Shofar that were being issued to mark the celebration of G-d as King and as the One with the perfect memory. Thereafter, the custom initiated by Rabbi Yitzchok to issue Shofar blasts before Tefilas Mussaf was viewed as standing side by side with the initial practice. With the passage of further time, the sounding of the Shofar initiated by Rabbi Yitzchok gained prominence. It was viewed as the primary fulfillment of the Mitzvah of Shofar, particularly because the sounds were issued earlier in the service and because of the number of sounds being made. The customs of the Gaonim reflected and perpetuated a new view of the Shofar sounds that are issued later in the service: first come a full set of Shofar sounds that are issued in a seated position by which all those present fulfill their obligation to hear the sounds of the Shofar. Because the Mitzvah was fulfilled in that manner, the later sounds of the Shofar, issued while standing during Shemona Esrei, could be divided into three groups of ten sounds.

An important implication of Yitzchok's Bernard's view of the two sets of Shofar sounds is that it challenges the rule that by talking after hearing the initial set of Shofar blasts, a person is creating a break in the performance of the the מצוה of תקיעת שופר. Since the sets of Shofar blasts represent practices that were independently established and since each set is preceded by its own separate ברכה/ברכות, talking between the two sets may not be an improper pause in the fulfillment of the מצוה of תקיעת שופר.

SUPPLEMENT

זכירת יציאת מצרים / סיפור יציאת מצרים

The following rule concerning Jewish practice may be helpful in understanding the הגדה. Every time we recite a פסוק from תנ"ך as part of a מצוה, we fulfill not only the מצוה but we also fulfill the מצוה of לימוד תורה. Examples of that rule are קריאת התורה, קריאת שמע, הלל and the הגדה. What is the source for that rule? The following משנה:

משנה מסכת ברכות פרק א' משנה ב'—מאימתי קורין את שמע בשחרית? משיכיר בין תכלת ללבן; רבי אליעזר אומר בין תכלת לכרתני; וגומר עד הנץ החמה. רבי יהושע אומר עד שלש שעות, שכן דרך בני מלכים לעמוד בשלש שעות. הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כאדם הקורא בתורה:

Translation: Mishnah. From what time may one recite the Shema in the morning? From the time that one can distinguish between blue and white. Rabbi Eliezer says: between blue and green. And he must finish no later than sunrise. Rabbi Joshua says: until the third hour of the day, for such is the custom of kings, to rise at the third hour. If one recites the Shema later he loses nothing. He is like one who is reading in the Torah.

The משנה sets forth the deadline for reciting קריאת שמע in the morning as being at the end of the third hour of the day. What if a person is delayed and cannot recite קריאת שמע until after the third hour? The משנה answers: He should still recite קריאת שמע because the מצוה of קריאת שמע involves פסוקים. You should recite those פסוקים even after the deadline for reciting them has expired since the recital of פסוקים always serves as a means of fulfilling the מצוה of לימוד תורה.

The מצוות that serve the dual function of the מצוה itself and the מצוה of לימוד תורה are unique in that the requirement to recite פסוקים is often an essential feature of the מצוה. Those מצוה cannot be fulfilled by our substituting our own words. That is clearly the case when we speak of such מצוות as קריאת התורה and קריאת שמע. But what about הלל? Can we perform the מצוה of הלל by composing our own words of praise or must we recite the specific chapters of תהלים that are designated as the chapters that comprise הלל? I would suggest that in order to fulfill the מצוה of הלל, we are required to recite the specific chapters of תהלים that are designated as the chapters that comprise הלל.

What about the מצוה of סיפור יציאת מצרים? Must that מצוה be fulfilled by the recital of specific פסוקים or can that מצוה be fulfilled by the recital of our own words? From the

following מצוה, it appears that the מצוה of סיפור יציאת מצרים is fulfilled by the recital of specific פסוקים:

משנה מסכת פסחים פרק י' משנה ד'—מזגו לו כוס שני וכאן הבן שואל אביו ואם אין דעת בבן אביו מלמדו מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה הלילה הזה כולו מצה שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות הלילה הזה מרור שבכל הלילות אנו אוכלין בשר צלי שלוק ומבושל הלילה הזה כולו צלי שבכל הלילות אנו מטבילין פעם אחת הלילה הזה שתי פעמים ולפי דעתו של בן אביו מלמדו מתחיל בגנות ומסיים בשבח ודורש מארמי אוֹבד אבי עד שיגמור כל הפרשה כולה:

Translation: Mishnah. They filled a second cup for him. At this stage the son questions his father; if the son is unintelligent, his father instructs him on what to ask: 'why is this night different from all other nights? For on all other nights we eat leavened and unleavened bread, whereas on this night we eat only leavened bread. On all other nights we eat all kinds of herbs, on this night bitter herbs. On all other nights we eat meat roast, stewed or boiled, on this night, roast only². On all other nights we dip once, but on this night we dip twice.' And according to the son's intelligence his father instructs him. He commences by describing the shame and concludes with words of praise; and expounds from 'a wandering aramean was my father' until he completes the whole section.

What is the definition of מתחיל בגנות ומסיים בשבח?

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קטז' עמ' א'—מתחיל בגנות ומסיים בשבח מאי בגנות? רב אמר: מתחלה עובדי עבודת גלולים היו אבותינו. ושמואל אמר: עבדים היינו.

When רב says: מתחלה עובדי עבודת גלולים היו אבותינו, he is referring to the פסוקים from ספר יהושע beginning with:

יהושע פרק כד', ב'— ויאמר יהושע אל כל העם כה אמר ה' א-להי ישראל בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם תרח אבי אברהם ואבי נחור ויעבדו אלהים אחרים:

The משנה then continues with: ודורש מארמי אוֹבד אבי עד שיגמור כל הפרשה כולה.

Again the משנה is directing that we recite the פסוקים from פרשת ביכורים and to expound upon those פסוקים by the Midrashic technique of using פסוקים to gain an understanding of other פסוקים.

What about the מצוה of זכירת יציאת מצרים? Is that a מצוה that is fulfilled by reciting the third פרשה of קריאת שמע or by reciting the prose that הו"ל inserted into the paragraphs of אמת ויציב and אמת ואמונה? Your first reaction may be to ask: why does it matter since we recite both the third פרשה of קריאת שמע and the paragraphs of אמת ויציב and אמת ואמונה as part of the ברכות קריאת שמע. It is an important question because those who at one time followed מנהג ארץ ישראל did not recite the third פרשה of קריאת שמע

2. The משנה reflects מנהג ארץ ישראל whose practice was to eat only roasted meat at the סדר similar to the practice that took place while eating the פסח at the בית המקדש

as part of תפלת ערבית³. If the מצוה of זכירת יציאת מצרים requires the recital of פסוקים, then by omitting the third פרשה of קריאת שמע, the Jews in ארץ ישראל held that it was not necessary to fulfill the מצוה of זכירת יציאת מצרים at night. If that be case, we can now provide a better interpretation of the following משנה that is included in our הגדה. Note-the משנה was not part of the הגדה found in the Geniza nor in the סידור of רב סעדיה גאון:

משנה מסכת ברכות פרק א'—מזכירין יציאת מצרים בלילות. אמר ר' אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא שנא' (דברים טז) למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיידך, ימי חיידך, הימים; כל ימי חיידך, הלילות; וחכ"א ימי חיידך, העולם הזה; כל ימי חיידך, להביא לימות המשיח.

When ר' אלעזר בן עזריה said: ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות, did he not mean that he had been following מנהג ארץ ישראל and that he had not been reciting the third פרשה of קריאת שמע as part of תפלת ערבית? If we are correct, we may have uncovered why the בעל ההגדה included his statement concerning the מצוה of זכירת יציאת מצרים while the הגדה of ארץ ישראל did not. Those who followed מנהג ארץ ישראל did not agree that there was a special מצוה of זכירת יציאת מצרים on the night of פסח. In their opinion, it was not necessary to fulfill the מצוה of זכירת יציאת מצרים at night except for on one night a year; i.e. the night of פסח. The בעל ההגדה who followed מנהג בבל and held that every night we are obligated to fulfill the מצוה of זכירת יציאת מצרים needed to distinguish between what was said every night and what was said on the night of פסח. That is why he became the first to categorize what was being done on the night of פסח as the סיפור יציאת מצרים. That is also why he included the above משנה; to prove that there was a requirement to fulfill the מצוה of זכירת יציאת מצרים every night.

We can paraphrase the disagreement between מנהג ארץ ישראל and מנהג בבל as being based on their interpretations of the fourth משנה in the tenth chapter of : מסכת פסחים cited above. מנהג ארץ ישראל would say that we are required to fulfill the מצוה of זכירת יציאת מצרים all year only during the day by reciting the third פרשה of קריאת שמע but on the night of פסח, we fulfill the מצוה of זכירת יציאת מצרים by reciting the פסוקים that represent מתחיל בנגות ומסיים בשבה ודורש מארמי אובד אבי. מנהג בבל would say that the מצוה of זכירת יציאת מצרים is linked to a specific פסוק; the one found in the third פרשה of קריאת שמע. Once you change the פסוק, you are changing the מצוה. That is why the מצוה we perform on the night of פסח cannot be the מצוה of זכירת יציאת מצרים. Instead, it must be a different מצוה; i.e. the מצוה of סיפור יציאת מצרים.

3. The פסוק that reflects the מצוה of זכירת יציאת מצרים is the following:

אני י-י א-להיכם, אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים, להיות לכם לא-להים, אני י-י א-להיכם.